

**YUGOSLAVYA'NIN
DAĞILMA
SÜRECİ**

- 1981 nüfus sayımına göre Yugoslavya'nın toplam nüfusu: 22.424.000
- Sırp: %36.3, Karadağlı: %2.5, Hırvat:19.7, Sloven: %7.8, Boşnak:%8.9
Makedonyalı:%5.9
- Arnavut:%7.7, Macar: %1.8, Roma: %0.7, Yugoslav: %5.7
- Tito 4 Mayıs 1980'de öldü. Yugoslavya bir tür milletler hapishanesi gibiydi.
- Sloven kamuoyu, tüm Yugoslavya'nın ekonomik yükünü taşıdığını düşünüyordu. Bu nedenle refahın artmadığını.
- Sırp ve Hırvatlar Yugoslavya'yı kendi milliyetçiliklerine karşı bir bariyer olarak algılıyordu.
- Kosovalı Arnavutlar, Sırp boyunduruğu psikolojisiyle bir siyasi mücadele içine girmişlerdi.
- Sırp milliyetçiliği için Kosova ve Voyvodina'da sınırlanan egemenlik, Bosna-Hersek'in Sırp egemenliği dışında kalması Yugoslavya'nın Sırp karşıtlığına işaret etti. Güçlü Yugoslavya, zayıf Sırbistan demektir.

- 1970'lerden itibaren ekonomik dengeler bozuldukça Hırvat kamuoyu da, Yugoslavya'nın içinde kalarak büyük bir refah kaybı yaşandığı tezini benimsemeye başladı.
- 1980'lerin başında Yugoslavya'nın dış borcu çok artmış, üretimi düşmekte, dış ticaret dengesi bozulmakta ve hiper enflasyonla başa çıkmak durumundaydı.
- Avrupa Birliği'nin artan refahı ve Almanya ile kurulmakta olan sağlam ve özel ilişkilerle, Slovenya ve Hırvatistan Yugoslavya'dan çok Avrupa Birliği'nin siyasi ve ekonomik geleceğine bağlanmaya başlamıştı.
- 1981'de Kosova olayları başladı. Pristina Üniversitesi'nde başlayan olaylar tüm Kosova'ya yayıldı. Yugoslav ordusu müdahale etti.
- Sırp milliyetçileri ise çözülen bağları gördükçe büyük Sırbistan yaratma hayaline kapılıyorlardı.

- Sırbistan dışında, diğer cumhuriyetlerde de Sırp nüfus vardı.
- Slobodan Milosevic 1986 yılında Sırbistan Komünist Ligi başkanı seçildi.
- Anti Bürokratik Devrim: Milosevic taraftarlarının gösterileriyle başlayan bir siyasal süreç. Yugoslavya içinde Milosevic'in gücünü artırırken, Kosova ve Voyvodina'nın özerkliğini sona erdirdi.
- Sırp Parlamentosu Mart 1989'da kabul ettiği bir anayasal değişiklik ile Kosova ve Voyvodina'nın özerkliğini sona erdirdi. Kosova ve Voyvodina Parlamentoları da baskı altında bu değişiklikleri onaylamak zorunda bırakıldı. Kosova'da siyasi gerilim ve olaylar gelişmeye başladı.
- Mayıs 1989'da Milosevic Sırbistan liderliğine yükseldi. Arnavut milliyetçiliği ve Kosova meselesi Miloseviç'in Sırbistan siyasetindeki gücünü artırdı.
- Aralık 1989'da İbrahim Rugova liderliğinde Kosova Demokratik Ligi (LDK) kuruldu.

- 26 Haziran 1990 Sırbistan, Kosova Parlamentosu'nu (bağımsızlık kararı almaya hazırlanırken) kapatma kararı aldı. 2 Temmuz'da Kosova Parlamentosu sembolik olarak caddede toplanıp Kosova'nın bağımsızlığını kabul etti. Aynı tarihte Slovenya'da bağımsızlık kararı aldı.
- Sırbistan Kosova'daki tüm yönetim organlarının doğrudan kontrolünü ele aldı.
- 7 Eylül 1990'da Kacanik'te gayriresmi şekilde toplanan Kosova Parlamentosu üyeleri bir tür Anayasa kabul ettiler.
- Burada alınan kararlar uyarınca 22 Eylül 1991'de yapılan referandumla bağımsızlık ilan edildi.
- Mayıs 1992'de Rugova Başkan seçildi.
- Rugova Yugoslavya içerisinde özerkliğin korunması ve hakların geliştirilmesini öncelikli olarak görmüştür. Dayton sonrası, izlediği programın etkisiz kaldığı kanısı gelişmiş ve güç kaybına uğramıştır.

- Eylül 1989'da Slovenya anayasasını değiştirdi. Yugoslav Komünist Ligi'nden çekildi ve çok partili bir yeni siyasal sistemi kabul etti. Aralık 1989'da da ilk çok partili parlamento seçimlerini yaptı. Slovenya'nın egemenliğini savunan DEMOS koalisyonu kazandı.
- Mart 1990'da Slovenya Parlamentosu, Slovenya'nın adında Sosyalist tanımlamasını çıkardı. Slovenya Cumhuriyeti
- 8 Nisan 1990'da yeniden Parlamento seçimleri ve Başkanlık seçimi yapıldı. DEMOS ve Milan Kucan Başkan seçildi, DEMOS koalisyonu iktidarını korudu.
- 23 Aralık 1990 Slovenya'nın bağımsızlık referandumu. Halk %88,5 ile bağımsızlıktan yana tutum aldı.

- 17 Şubat 1990'da Hırvatistan'daki Sırlar, Sırp Demokratik Partisi'ni (SDS) kurdular. Liderleri Jovan Raskovic. SDS, Hırvatistan'da 1990 seçimlerine katıldı ve %2 oy aldı.
- 25 Temmuz 1990'da Hırvatistan anayasa değişikliği ile ismini Hırvatistan Cumhuriyeti olarak değiştirdi. Bayrak olarak da Hırvat milliyetçilerinin damalı bayrağını kabul etti.
- Hırvatistan Aralık 1990'da yeni anayasasını kabul etti ve Sırları azınlık olarak tanımladı.
- Sırbistan da 28 Eylül 1990'da yeni bir anayasa kabul etti ve çok partili sisteme geçti.
- Sırbistan'ın ilk çok partili seçimleri Aralık 1990'da yapıldı. Miloseviç liderliğinde Sırbistan Sosyalist Partisi birinci parti oldu. 9 Aralık 1990'da yapılan başkanlık seçimlerini Miloseviç kazandı.

GENERAL FRANJO TUCMAN

- Eski Partizan ve Yugoslav ordusunda general.
- Zagreb Üniversitesi'nde öğretim üyesi
- Tito muhalifi
- Hırvatistan'ın bağımsızlık sürecinde Hırvat milliyetçisi
- Hırvat Demokratik Birliği Partisi'nin kurucusu ve lideri
- 1999'da ölene kadar Hırvatistan lideri

- 10 Aralık 1989 Hırvatistan'da çok partili sisteme geçiş kararı alındı ve ilk çok partili parlamento seçimleri 23 Nisan 1990'da yapıldı.
- Hırvat Demokratik Birliği (HDZ) çoğunluğu sağladı ve Parlamento, HDZ lideri Franjo Tuđman'ı 30 Nisan 1990'da Hırvatistan başkanı seçti.
- Yeni parlamento 25 Temmuz 1990'da yeni Hırvat Anayasasını kabul etti.
- Hırvatistan'ın resmi adından sosyalist tanımlaması çıkarıldı.

- 23 Aralık 1990 Slovenya bağımsızlık referandumu. 24 Ocak 1991'de Slovenya lideri Milan Kucas ile Sırbistan lideri Slobodan Milosevic gizli bir görüşme yaptı ve Sırbistan, Slovenya'nın bağımsızlığını kabul ederken, Slovenya Sırpların bir devlet çatısı altında birleşmesine itiraz etmeme politikasını kabul etti.
- 19 Mayıs 1991 Hırvatistan'da bağımsızlık referandumu. Hırvatlar %93 ile bağımsızlık istedi. Hırvatistan'daki Sırp azınlığı protesto etti ve katılmadı.
- 25 Haziran 1991 Slovenya ve Hırvatistan'ın bağımsızlık ilanları.
- Slovenya'da çok kısa bir gerginlik (On gün Savaşı) sonrası Yugoslav ordusu hızla Slovenya'dan çekildi.

- Hırvatistan'ın Sırp azınlığı kendi bölgelerinde milis birlikleri kurdu ve Hırvatistan'dan ayrılma kararı almaya başladı. 1991 Temmuz ayında çatışmalar başladı.
- Sırpların kontrolüne geçen Yugoslav ordusu (JNA) da Hırvatistan'daki Sırpların yanında çatışmalara dahil oldu.
- 19 Aralık 1991'de Hırvatistan Sırpı, Krayina Sırp Cumhuriyeti'ni ilan etti.
- 23 Aralık 1991 Almanya, Hırvatistan ile Slovenya'nın bağımsızlığını tanıdığını açıklar. 15 Ocak 1992'de de tüm Avrupa Topluluğu üyeleri ile Avusturya ve İsviçre tanıdı. 7 Nisan'da da ABD tanıdı.

EC's RESPONSE TO THE CRISIS IN YUGOSLAVIA

Hami AKSOY*

YUGOSLAVYA'NIN DAĞILMASINDAN SONRA BAĞIMSIZLIĞINI İLAN EDEN CUMHURİYETLERE KARŞI TÜRKİYE'NİN İZLEDİĞİ POLİTİKA

Mithat ATABAY*

Geographical regions of the Republic of Serbian Krajina / Geografske regije Republike Srpske Krajine

- 8 Eylül 1991 Makedonya'da bağımsızlık referandumu. Makedon halkı %96 ile bağımsızlık yönünde karar aldı. 25 Eylül 1991 Makedonya bağımsızlığını ilan etti. Almanya'nın tanıma kararı Makedonya ve Bosna-Hersek'i bağımsızlık yönünde harekete geçirdi.
- 18 Kasım 1990'da seçimleri SDA (Demokratik Eylem Partisi) kazanıyor. Lideri Alija İzetbegovic Başkan oluyor.
- Bosna-Hersek'te bağımsızlık referandumu 29 Şubat-1 Mart 1992 tarihlerinde yapıldı. katılım %63 ve %99 bağımsızlık yönünde oy kullandı.
- 6 Nisan 1992'de Avrupa Topluluğu üyesi devletler ve 7 Nisan'da da ABD Bosna-Hersek'in bağımsızlığını tanıdı.
- Bosna Sırpı referanduma katılmadı ve bağımsızlık ilan etti. Liderleri Radovan Karadzic.

- 1992 Mayıs ayından itibaren Bosna-Hersek Sırp ve Hırvat tarafları görüşmelere başladılar. 3 Temmuz 1992'de Bosna-Hersek Hırvatları, bağımsız devlet ilan etti. Herseg-Bosna Hırvat Devleti ve Liderleri Mate Boban.
- 1993 başından itibaren Bosna-Hersek'te Hırvatlar da Müslümanlar ile çatışmaya başladı.
- 2 mart 1994 Vaşington Çerçeve Anlaşması'yla Boşnak-Hırvat savaşı sona erdirildi. Hırvat ve Boşnakları biraraya getiren Bosna-Hersek Federasyonu kuruldu.
- Temmuz 1995 Sırplar'ın Serebrenica ve Zepa katliamları
- Bu katliamlar üzerine Bosna-Hersek'te NATO operasyonları başladı

- 1 Kasım 1995 ABD'de barış görüşmeleri başladı ve Dayton Barış Antlaşması imzalandı. Federal Bosna-Hersek Devleti kabul edildi. Ortak para, İki kamaralı bir Parlamento ve federal hükümet.
- Boşnak-Hırvat Federasyonu ve Sırp Cumhuriyeti (Republika Srpska)
- 60.000 kişilik bir BM barış gücü yerleştirildi. Önce IFOR sonra SFOR
- Dayton Antlaşması'yla Yüksek Temsilcilik Ofisi kuruldu. Özel yetkilerle donatılmış bir uluslararası memur olarak Bosna Hersek Yüksek Temsilcisi

DAYTON ANLAŞMASI VE SONRASI

Muhammed Mehdi GARİP

KRİZ SARMALINDA BOSNA-HERSEK: “DEVLET KRİZİ”

Prof. Dr. Mustafa Türkeş

**Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Uluslararası İlişkiler Bölümü**

Yrd. Doç. Dr. Şadan İnan Rüma

**Bilgi Üniversitesi
Uluslararası İlişkiler Bölümü**

Yrd. Doç. Dr. Sait Akşit

**Gediz Üniversitesi
Uluslararası Ticaret ve Pazarlama Bölümü**

Yrd. Doç. Dr. Arıkan Açar

**Yaşar Üniversitesi
Uluslararası İlişkiler Bölümü**